

PALVELULUPAUS HYVINVOINNIN EDISTÄMISESTÄ

Lupaamme

- Edistää kuntalaisten terveyttä monipuolisilla innovatiivisilla tavoilla
- Tehdä kaikkemme, jotta pystymme säilyttämään olemassa olevat hyvinvointipalvelut laadukkaina
- Kehittää moderneja uuden ajan palveluja (esimerkiksi digitaaliset palvelut)
- Suosia kokeilukulttuuria, koska kuntalaisten hyvinvoinnin ja elämisen edellytysten turvaaminen edellyttää uudenlaisia ratkaisuja. Kokeilukulttuuri syntyy halusta ja rohkeudesta kokeilla ja valita erilaisia positiivisia lähestymistapoja.
- Mahdollistaa kuntalaisten aktiivisen osallistumisen monipuolisen hyvinvoinnin edistämiseen ja kunnan kehittämiseen
- Valmistella asioita avoimesti ja luotettavasti, kysyä kuntalaisten mielipiteitä valmisteilla olevista asioista
- Viestiä ja tiedottaa aktiivisesti ja oikea-aikaisesti

Tavoite

Tavoitteena on, että kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat ovat aktiivisesti ja innokkaasti mukana sekä kunnan kehittämistyössä että kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvoinnin ja onnellisuuden kehittämistyössä.

Kenelle annetaan

Utajärven kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat

Kuka antaa

Utajärven kunta

Miksi annetaan

Jotta kunta pystyy jatkossakin toimimaan arvojensa mukaisesti kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, ihmisten mahdollisuus aktiiviseen osallistumiseen on erittäin tärkeää. Kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat nähdään kunnan kehittämistyössä vahvana resurssina.

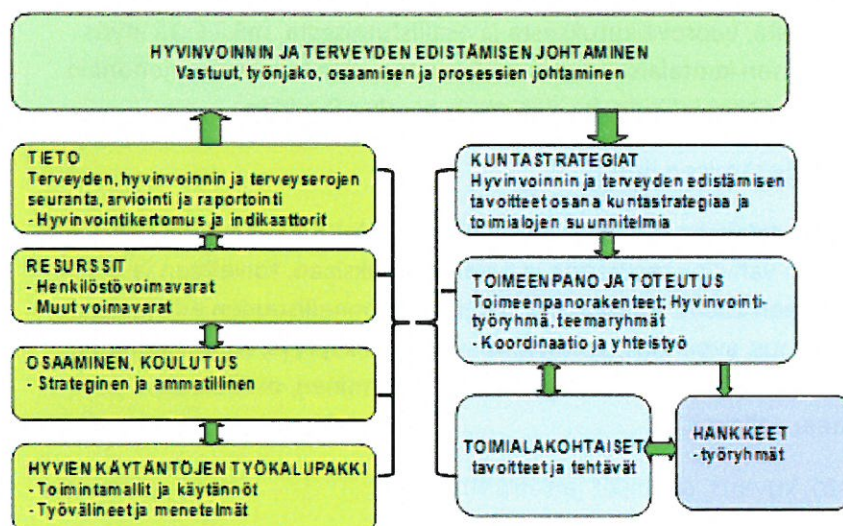
Mitä hyvinvoinnin edistäminen on?

Kuntalain (17.3.1995/365) 1 §:n mukaan kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia. Hyvinvoinnin edistäminen sisältää myös terveyden edistämisen ja näitä käsitteitä käytetään usein rinnakkain. Tällä halutaan painottaa toiminnan laaja-alaisuutta, kunnan kaikkia hallinnonaloja velvoittavaa terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttamista. Terveyden edistämisellä ymmärretään kaikkea sitä toimintaa, jonka tarkoituksena on terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, terveysongelmien ja väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen. Se on tietoista vaikuttamista terveyteen ja hyvinvoinnin taustatekijöihin kuten elintapoihin ja elämänhallintaan, elinoloihin ja elinympäristöön sekä palvelujen toimivuuteen ja saatavuuteen.

Kunnallinen hyvinvointipolitiikka perustuu tietoon. Erilaista tietoa tarvitaan hyvinvointipoliittisen ohjelman laadinnassa ja toteutetun hyvinvointipolitiikan vaikutusten arvioinnissa. Hyvinvoinnin rakentaminen edellyttää ennakointia kunnan, seudun ja maakunnan tulevaisuudesta. Eri lähteistä koottua tietoa on prosessoitava mahdollisimman moniäänisesti ja laajasti eri toimijoiden kesken – oivallukset syntyvät usein silloin kun erilaisista taustoista olevilla ihmisillä on mahdollisuus keskustella avoimesti ja jalostaa tietoa ja näin tehdä siitä johtopäätöksiä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkuvaa toimintaa, jota varten tulee olla pysyvät, toiminnan edellytyksiä mahdollistavat rakenteet. Rakenteilla tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hyvinvointitietoa tuottavasta seuranta- ja raportointijärjestelmästä, poikkihallinnollista toimintaa vahvistavasta johtamisjärjestelmästä ja johtamisen työvälineistä, osaavasta henkilökunnasta, hyvistä toimintakäytännöistä sekä kaikki hallinnonalat kattavasta toimeenpano-organisaatiosta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen päävastuu kunnassa on Hyvinvointipalveluilla, mutta vastuu jakaantuu kaikkien hallinnonalojen kesken ja yhteistyö on välttämätöntä. Oulunkaaren kuntayhtymän järjestämällä sosiaali- ja terveyspalveluilla on merkittävä rooli asiantuntijana, tiedon tuottajana ja ihmisiin kohdistuvan vaikutusten (IVA) arvioinnin aktiivisena osapuolena. Yhteistyötä tehdään myös mm. järjestöjen, seurakunnan, yksityisten toimijoiden ja valtion viranomaisten kanssa.

Teknisten- ja ympäristöpalvelujen tehtävänä on turvata terveyttä ja hyvinvointia edistävät elin- ja toimintaympäristöt kuntalaisille. Toiminta kattaa muun muassa asumisen, tuotantoelämän, vesi- ja jätehuollon, liikkumisen ja virkistykseen tarvitsemat tilat ja ympäristöt.

Sivistyspalvelujen erityisenä tehtävänä on ihmisenä kasvun tukeminen. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut, nuoriso- ja liikuntatoimi edistävät omalta osaltaan kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä tukevat yhteisöllisyyttä. Koulujen myönteinen ilmapiiri, toimiva vuorovaikutus ja fyysinen ympäristö sekä kodin ja koulun välinen aktiivinen yhteistyö edistävät kouluviihtymistä, turvallisuutta ja oppimista.

Sosiaalipalvelujen tehtävänä on tukea kuntalaisten selviytymistä arjessa elämänkaaren kaikissa vaiheissa sekä vahvistaa kunnan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä elinolosuhteita. Muiden toimi- ja hallinnonalojen kanssa tehtävässä yhteistyössä sosiaalipalvelujen rooli on tuoda tietoa kuntalaisten sosiaalisesta hyvinvoinnista ja siinä esiintyvistä muutoksista. Sosiaalipalveluissa tunnistetaan ja ennakoidaan keskeiset terveyttä ja hyvinvointia heikentävät ja sosiaalisia ongelmia aiheuttavat tekijät sekä vaikutetaan näihin tekijöihin.

Terveyspalveluissa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen erityistehtäviä ovat mm. väestön terveydentilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden kehityksen seuranta ja arviointi, terveyskasvatus sekä terveyden edistämisen asiantuntijuus ja terveyden puolesta puhuminen. Terveystarkastukset, neuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, työterveyshuolto, seulontatutkimukset ja terveydensuojelu/ ympäristöterveydenhuolto. Terveyden edistäminen on olennainen osa myös sairaanhoidon ja kuntoutuksen asiakastyötä.

Sote-uudistuksessa tulee järjestää laajan hyvinvointivastuun edellyttämä monialainen yhteistyö kunnan eri toimintojen (esim. koulu, kulttuuri, nuoriso, liikunta, kaavoitus, asuminen ja liikenne) ja sote-alueen välillä.

Mitä annetaan

Palvelulupauksessa on määritelty kuvaukset seuraavista osa-alueista:

1. Ihmisten osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus on kokemuksellista, kuten tunne yhteenkuulumisesta, ja konkreettista, kuten mahdollisuus osallistua, toimia ja vaikuttaa yhteisössä. Yhteisöllisyys syntyy yhteisön jäsenten keskinäisestä luottamuksesta, avoimesta kommunikaatiosta, vuorovaikutuksesta ja osallistumisesta, mikä lisää myös yhteisön jäsenen sosiaalista pääomaa. Jokaisen kuntalaisen tulisi voida tuntea, että hän kuuluu johonkin itselleen mieluisen yhteisöön, ja että hän on tarpeellinen, hyväksytty ja arvokas ihminen.

2. Hyvinvoinnin ja onnellisuuden edistämisen ilmapiiri

Utajärven kunnassa on tahtotila edistää kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvointia ja onnellisuutta. Kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat nähdään vahvana resurssina ja heidän ajatuksiaan, toiveitaan ja ehdotuksiaan pidetään arvokkaina ja halutaan kuulla. Kunnan hyvinvoinnin ja onnellisuuden edistämisen ilmapiiriä kuvaavat positiivisuus, optimistisuus, avoimuus, suvaitsevaisuus, hyväksyvyys, kannustaminen, innostaminen, innovatiivisuus, luovuus, rohkeus, kehuminen, kiitollisuus, kiittäminen, osallistavuus ja yhteinen rakentava ja kehittävä keskustelu – dialogi.

3. Hyvinvoinnin kehittäjäverkosto, kuvaus, osalliset ja toimintatavat

Hyvinvoinnin kehittäjäverkostossa on kaksi tasoa:

1. Alueellinen kehittäjäverkosto, johon kutsutaan edustajat Pohjois-Pohjanmaan liitosta, Pohjois- Pohjanmaan sairaanhoitopiiristä, Rokuan terveys- ja kuntouttamissäätiöstä, Oulunkaaren

kuntayhtymästä ja POSKE:sta. Kehittäjäverkoston tehtävä on innovoida hyvinvoinnin kehittämistä Utajärvellä ja koordinoita tätä alueellisiin ja kansallisiin suunnitelmiin ja se kokoontuu Utajärven kunnanjohtajan kutsumana 2 kertaa vuodessa.

2. Paikallinen hyvinvoinnin edistämisen ja hyvinvointikertomuksen tekemisen vastuu on kunnan johtoryhmällä, joka käsittelee säännöllisesti kokouksessaan kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvointia edistäviä asioita. Poikkihallinnollinen Hyte-työryhmä, johon kunnanjohtaja nimeää edustajat, tekee indikaattoritietojen, kyselyjen tulosten ja kokemustiedon perusteella ehdotuksia hyvinvoinnin kehittämisalueiksi ja painopistealueiksi. Ryhmä kokoontuu 4 kertaa vuodessa. Lisäksi hyvinvoinnin edistäminen kuuluu kaikille tiimeille ja työryhmille omalla toimialallaan.

4. Kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden osallistumistavat

Kuntalain mukaan kuntalaisilla tulee olla mahdollisuus saada tietoa hallinnon valmistelusta ja päätöksistä sekä tulla kuulluksi. Kunnille on myös säädetty velvoitteet viestiä ja tiedottaa avoimesti, aktiivisesti ja oikea-aikaisesti toiminnastaan. Kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden osallisuuden lisääminen saa tulevaisuudessa entistä suuremman painoarvon.

Utajärven kunnassa 1.1.2013 käyttöön otetussa hallintomallissa kuntalaisille haluttiin antaa aiempaa enemmän osallistumismahdollisuuksia päätöksentekoprosessin valmistelussa ja kuntalaiset nähdään kunnan kehittämisen voimavaroina. Utajärven kunta mahdollistaa eri-ikäisten ihmisten äänen kuulumisen kaikessa sellaisessa päätöksenteossa, joka heitä koskee. Tässä työssä avainasemassa ovat Lasten ja nuorten, Työikäisten ja Ikäihmisten valmistelutoimikunnat sekä Mökkiläistoimikunta. Toimintamalli tukee kunnan laadukasta päätöksen tekoa ja toiminnan kehittämistä.

Kunnalla on käytettävissään monipuolisesti välineitä ja kanavia viestinnän ja vuorovaikutuksen hoitamiseen: kunnan internet-sivut, facebook-sivut, sähköiset infotaulut ja paikallislehti Tervareitti.

Kuntalaisaloitteiden tekemiseen kunnassa on käytössä Kuntalaisaloite.fi-palvelu. Kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat kutsutaan mukaan palvelujen kehittämistyöhön toiminnallisten menetelmien, esimerkiksi asiakasraatitoiminnan, avulla sekä sähköisten kanavien kautta. Vuonna 2016 toteutetaan Mikä tuottaa onnea arjessa -haastekampanja, jossa paras ehdotus palkitaan.

5. Kunnan panostus hyvinvoinnin kehittämiseen

Utajärven kunnassa on panostettu hyvinvoinnin edistämisen kulttuuriin mm. järjestämällä hyvin toimivat kuntapalvelut, jotka mahdollistavat hyvinvoinnin kehittämisen. Kunta on kehittänyt uudenlaisia palveluja vastatakseen kuntalaisten palvelujen tarpeeseen, esimerkiksi viikoittaiset uintimatkat Rokualle ja säännölliset kaikille kuntalaisille ilmaiset Inbody-mittaukset. Kunta on perustanut vuonna 2010 vakituisen hyvinvointivastaavan tehtävän ja liittynyt vuonna 2013 Pyöräilykuntien verkostoon. Utajärvi sai hyvinvoinnin toimintamallistaan vuonna 2015 Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointiteko-palkinnon, perusteena *"Hyvinvoinnin toimintamalli parantaa ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa hyvinvointiinsa. Se on innostava, kannustava ja osallistava. Hyvinvointiajattelu näkyy kunnan kaikessa toiminnassa"*.

Kunta arvioi talousarviovalmistelussa kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen tarvittavan resurssin ja varaa sen taloussuunnitelmaan. Hyvinvoinnin ja onnellisuuden edistämistyössä hyödynnetään kunnan alueella jo olemassa olevia resursseja, kuten jäähalli, uimahalli, Rokuan kansallispuisto, Rokua Health and Spa-kylpylä, Oulujoen Tervareitistöt, Rokua Geopark, Olvassuon ja Rokuanvaaran valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, monipuolinen luonto.

6. Kunnan rooli hyvinvoinnin ja onnellisuuden kehittäjänä

- Mahdollistaa
- Edesauttaa kumppanuutta
- Vahvistaa verkostomaista toimintaa
- Vaikuttaa viestinnällisesti ihmisten valintoihin
- Vahvistaa eri ammattiryhmien osaamista
- Kehittää kunnan strategista johtamista ja monialaisen yhteistyön lujittamista
- Tuottaa ja ostaa laadukkaita ennaltaehkäiseviä palveluja
- Luo terveyttä ja hyvinvointia edistävää ympäristöä
- Edistää kuntalaisten osallisuutta

Utajärven kunta kehittää toimintaa Kuntaliiton hyvinvointipoliittisen ohjelman mukaisesti:

- Kuntalaiset huolehtivat omasta ja lähiyhteisönsä hyvinvoinnista ja terveydestä voimavarojensa mukaan
- Ehkäisevissä palveluissa vahvistetaan asiakkaan voimavaroja ja hyödynnetään sähköisiä palveluita
- Ammattilaisen työpanosta kohdennetaan sitä eniten tarvitseville ja paneudutaan erityisesti hyvinvointi- ja terveyserojen vähentämiseen.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja hyvinvointipalveluissa otetaan laajasti käyttöön myös muiden kuin kunnan omien toimijoiden osaaminen.
- Hyvinvoinnin edistämisen rakenteet ovat toimivia.
- Kuntastrategiassa asetetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet.
- Kuntajohto vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä.
- Kunnan johtamisen ja ohjauksen työkaluna toimii sähköinen hyvinvointikertomus.
- Kunta tuntee oman toimintaympäristönsä ja väestön/ väestöryhmien tarpeet ja mahdollisuudet

7. Kolmannen sektorin rooli

Utajärvellä järjestöjä on paljon, ne ovat aktiivisia ja tekevät merkittävää työtä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä. Järjestöt tarjoavat kuntalaisille mm. mahdollisuuden osallistua toimintaan, kuulua johonkin yhteisöön, vertaistukea, tietoa, neuvontaa, ohjausta, jne... Lisäksi järjestöjen kautta on mahdollista osallistua vapaaehtoistyöhön, toimia itse auttajana – mikä lisää myös omaa hyvinvointia. Järjestöjen kautta myös kunta saa laajempia näkökulmia valmisteilla oleviin asioihin ja jo olemassa olevan palvelujen kehittämiseen.

Utajärven kunta tarjoaa yhdistysten käyttöön ilmaiset kokoustilat Hyvinvointitalolta. Käytössä on:

- Luokkatila, jossa on mahdollisuus tietokoneen käyttöön ja näyttää valkokankaalle esityksiä, tms.
- Hyvin varusteltu atk-luokka
- Ruokasali, jossa on myös mahdollisuus tietokoneen käyttöön ja näyttää valkokankaalle esityksiä. Tämän tilan yhteydessä on käytettävissä myös keittiö.
- Liikuntasali

Yhteistyön lisäämistä ja uusia toimintamalleja kehitetään jatkossa yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa (esim. laajakaistan hyödyntäminen, kotihoidossa olevien ikääntyneiden mahdollisuuksia osallistua yhdistysten toimintaan etävideopalvelun avulla).

Käytännön esimerkkejä vuonna 2016:

- *jatkuvista* kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvointia edistävistä toimintamalleista tai -tavoista:

- Uintimatkat
- Ilmaiset Inbody-mittaukset
- Ilmaiset kokoontumistilat järjestöille
- Asiakasraatitoiminta
- Työllistämiseen panostaminen
- Lapset Puheeksi-toimintamalli
- Pakka-toimintamalli
- Kävelykokousten suosiminen

- *aloitettavista uusista* kuntalaisten hyvinvointia edistävistä toimintamalleista tai -tavoista:

- Utajärven kunta liittyy vuonna 2016 Suurella Sydämellä-vapaaehtoistyö-internetpalveluun, joka tarjoaa järjestöille ilmaisen alustan ilmoittaa vapaaehtoistyöstä
- Sydänmerkkiaterian käyttöönotto
- Etäpainonhallintaryhmät
- Liikuntaneuvoja-toimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto
- Webstreamauksen tallentamisen käyttöönotto
- Aloitetaan kunnanjohtajan info-tilaisuuden kuntalaisille webstreamauksen kautta
- Monikulttuurisuus-iltojen järjestäminen
- Kylien turvallisuussuunnitelmien tekeminen
- Matalan kynnyksen Hyvinvointi- / Terveyskioskin perustaminen Hyvinvointitalolle

- *kehitettävistä tai kokeiltavista* kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvointia edistävistä toimintamalleista

- Mikä tuottaa onnea arjessa-haastekampanja
- UNICEF:n lapsiystävällinen kunta –mallin kehittäminen
- Kuntalaisten mielipiteiden kysyminen sosiaalisessa mediassa
- Ikääntyneiden hyvä ravitsemus-ryhmän toiminta
- Ikääntyneiden kuntoutus etänä kuvapuhelinpalvelun avulla
- Ikääntyvien talonmies-, kauppa- ym. palvelujen tilaaminen sähköisesti
- Personal trainerin palkkaaminen 10-20 kuntalaiselle?
- Vuoden onnellisuusteon valinta
- Hyvinvointiraitti
- Luontoresepti

